

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

ATTITYDER TILL ETT GEMENSAMT FÖRSVAR

En jämförande studie över attityder till en gemensam säkerhets- och försvarspolitik i Grekland och Sverige

Louise Bergendahl

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Georgios Xezonakis

Abstract

Attitudes towards the EU's common security and defense policy (CSDP) can be explained on an individual level and a contextual level. Research has largely examined attitudes towards CSDP based on the EU as a homogeneous group or based on case studies with individual countries or specific topics. The aim of this essay is to investigate individual-level factors that previous research considers influencing attitudes towards CSDP, to see if these factors differ between countries with different security policy strategies "Greece and Sweden". The context in the essay provides an explanation for why attitudes in Greece and Sweden can vary. By comparing two countries with different security policy strategies and different security policy situations, I hope to contribute new knowledge about how attitudes can vary. The result of the analysis shows that there is a difference between attitudes towards CSDP in Greece and in Sweden. It also shows that certain factors discussed in previous research have explanatory value in these countries, while other factors do not. The result shows the importance of continued research of attitudes towards CSFP to understand the complexity of attitudes and be able to steer CSFP in a direction that satisfies the citizens of the EU.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Georgios Xezonakis
Nyckelord:	GSFP, attityder, Grekland, Sverige, individuella faktorer, kontextuella faktorer, Nato, omvärldshot
Antal ord:	12 230

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	2
1.2 Disposition.....	2
2. Bakgrund.....	3
2.1 EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).....	3
3. Teori och tidigare forskning.....	4
3.1 Attityders utformning.....	4
3.2 Individuella förklaringsfaktorer.....	6
3.2.1 Ideologi.....	6
3.2.2 Nationell identitet.....	7
3.2.3 Europeisk identitet.....	8
3.2.4 Kunskapens betydelse.....	9
3.2.5 Tillit till nationell militär.....	10
3.3 Kontextuella förklaringsfaktorer.....	11
3.3.1 Skillnad mellan Grekland och Sverige i kontexten.....	12
4. Hypoteser.....	18
5. Metod och material.....	19
5.1 Material.....	19
5.2 Variabler.....	20
5.2.1 Beroende variabel.....	20
5.2.2 Oberoende variabler.....	22
5.2.3 Kontrollvariabler.....	23
5.3 Metod.....	25
6. Resultat.....	28
6.1 Jämförelse mellan Grekland och Sverige.....	28
6.2 Hypoteser som antas och förkastas.....	30
7. Slutsatser.....	32
Referenser.....	35
Bilagor.....	39

Tabellförteckning

Tabell 1: Hypoteser	18
Tabell 2: Attityder till GSPF i Grekland och Sverige	21
Tabell 3: Resultatet från de logistiska regressionsanalyserna	28
Tabell 4: Presentation av samtliga hypoteser utifrån vilka som antas och förkastas	31

1. Inledning

Säkerheten i Europa är hotad vilket gör att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, GSFP, är ett aktuellt område inom EU (Graf, 2020). För att GSFP ska fortsätta erhålla legitimitet är det väsentligt att förstå attityder inom politikområdet (Molnár m.fl., 2021). GSFP är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, GUSP, som ansvarar för det militära och civila uppdragen i syfte att bevara och upprätthålla fred (Europaparlamentet, 2021). Forskning kring hur attityder till GSFP utformas är ett område som det har forskats lite kring, samt har tenderat att fokusera på attityder till specifika fall inom säkerhetspolitiken, som kärnvapen och militär (Gravelle m.fl., 2017). Det är därför av vetenskaplig relevans att fortsätta forska om hur attityder till säkerhetspolitiken utformas för att kunna utveckla GSFP i en riktning som går hand i hand med medlemsländerna i EU.

Flertalet medlemsländer i EU är även medlemmar i den säkerhetspolitiska alliansen Nato vilket visar på att länder i EU har olika säkerhetspolitiska strategier. Grekland är ett land som är medlem i både EU och Nato (Kassimeris, 2008), vilket gör Grekland till ett intressant fall att jämföra attityder till GSFP med Sverige som inte är med i Nato. Förutom den säkerhetspolitiska skillnaden mellan länderna är Sverige det land som är mest negativa till GSFP medan Grekland är ett av de länder som är mest positiva (Eurobarometer, 2020). Tidigare forskning har inte tagit hänsyn till de olika säkerhetsförhållandena och hur de påverkar förhållandet mellan olika attityder och stöd för GSFP. Jämförelsen mellan de två länderna Grekland och Sverige kommer hjälpa mig att göra det.

Attityder till säkerhetspolitiken diskuteras utifrån kontextuella och individuella förklaringsfaktorer (Brinegar & Jolly, 2005), där fokus för min undersökning är hur attityder formas på individnivå. Kunskapen är av vetenskaplig relevans då eventuella skillnader mellan länderna i attityder på individnivå kan peka på att kontextuella förklaringsfaktorer har betydelse.

1.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka faktorer på individnivå som tidigare forskning anser påverka attityder till GSFP i Europa, för att se om faktorerna skiljer sig mellan två länder med olika säkerhetspolitiska strategier; Grekland och Sverige. En sådan eventuell skillnad är intressant att undersöka då tidigare forskning till stor del behandlat Europa som ett homogent område för attityder till GSFP, alternativt genom fallstudier med enskilda länder eller specifika ämnen. Tidigare forskning har heller inte analyserat förklaringsfaktorerna tillsammans i en och samma analys som jämför valda länder, vilket min studie gör. Studien hoppas därav kunna fylla en del av den forskningslucka som finns gällande attityder till GSFP genom att öka förståelsen om eventuella skillnader hos individer boende i eller utanför Nato, i länder med olika säkerhetspolitiska strategier.

1.2 Disposition

Uppsatsens struktur är disponerad utifrån olika kapitel där kapitel 1 är inledningen till uppsatsen. Kapitel 2 behandlar bakgrund kring vad GSFP är, för att sedan gå vidare till kapitel 3 som behandlar tidigare forskning. I kapitlet diskuteras hur attityder till EU utformas och forskares förklaringsfaktorer för attityder till GSFP, på individ- och kontextuell nivå. Hypoteserna som kommer undersökas i studien presenteras i samband med att olika förklaringsfaktorer diskuteras utifrån skillnad mellan Grekland och Sverige. I kapitel 4 presenteras hypoteserna igen, men i ett samlat format. Kapitel 5 är metodkapitlet som bygger på en logistisk regressionsanalys där variablerna analyseras. Resultatet från undersökningen presenteras därefter i kapitel 6, där hypoteserna förkastas eller antas. I kapitel 7 diskuteras slutsatser från studien.

2. Bakgrund

För uppsatsens syfte är det väsentligt att förstå innebörden av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). I kapitlet beskrivs vad GSFP är och utvecklingen inom området.

2.1 EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP)

EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, GSFP, är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, GUSP. GUSP är ett mellanstatligt samarbete inom EU med syfte att bevara freden genom att stärka säkerheten inom EU, se till att utveckla internationella samarbeten samt se till att mänskliga rättigheter upprätthålls. EU har ingen gemensam militär utan vid behov används militär från EU-länderna. Förutom militärt stöd kan GUSP bidra med ekonomiska och politiska insatser i form av sanktioner (Nationalencyklopedin, u/å). I Lissabonfördraget utvecklades ramverket för GSFP vilket har som mål att fastställa försvar och krishantering inom EU genom försvarssamarbete med medlemsländerna och andra viktiga organisationer. Via GSFP möjliggörs uppdrag i och utanför EU med hjälp av militära styrkor från medlemsländerna och civila insatser. Mellan åren 2003–2021 har GSFP utfört 36 uppdrag på tre kontinenter, både civila och militära uppdrag. EU kan besluta om att hjälpa länder vid begäran eller genom samarbete med FN (Europaparlamentet, 2021).

År 2016 presenterades en global strategi för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Den globala strategin innehöll 13 förslag kring säkerhet och försvar för att EU ska kunna fortsätta utveckla försvarsområdet. Arbetet i GSFP innefattar bland annat ett utökat samarbete med Nato för att säkerställa freden i och utanför EU. GSFP utvecklas ständigt och har haft flera framgångar där bland annat en försvarsfond lanserades 2021, i syfte att kunna utveckla försvarsarbetet genom forskning. Andra framgångar är tydligare struktur för militära uppdrag, bättre kartläggning av försvarsmöjligheter samt förbättring kring civila uppdrag (Europaparlamentet, 2021). Ett slutmål med GSFP antas vara en gemensam europeisk armé, mer specifik är det uttalanden från exempelvis Angela Merkel, Jean-Claude Juncker och Emmanuel Macron som anser det (Graf, 2020, s.55–56).

3. Teori och tidigare forskning

Medborgare är idag aktiva i frågor som kretsar runt EU; genom folkomröstningar, politiska partier som driver EU-frågor samt framväxandet av EU skeptiska partier. Att förstå attityder till EU har därav blivit allt viktigare då medborgares stöd är väsentligt för EU:s integrationsprocess och fortsatta legitimitet (Hobolt & de Vries, 2016).

3.1 Attityders utformning

Attityder är enligt Hewstone och Stroebe (2020) en individs evaluering av ett objekt vilket innebär våra faktiska åsikter. Attityder kan därav vara både positiva och negativa samt formas på olika sätt. *Multikomponentmodellen* är en modell för attityder, vilket består av utvärderingar som är kognitiva, affektiva och beteendemässiga. Kognitiva utvärderingar handlar om tankar och erfarenheter. Affektiva utvärderingar handlar om känslomässiga aspekter, alltså hur individer känner kring något. Beteendemässiga aspekter fokuserar mer på tidigare beteenden, hur individer har betett sig och hur de beter sig kring någonting (ibid., s.215–219).

Attityder till EU antas även grunda sig i en kombination av faktorer på individ, nationell och territoriell nivå. Det innebär att för att få en tydlig förklaring kring faktorer som leder till stöd för EU:s politikområden behöver modeller både ha en teoretisk och en empirisk analys, men som behöver kompletteras med ett sammanhang (Brinegar & Jolly, 2005). Det är dock viktigt att ha i åtanke att attityder är komplexa och kan bero på olika aspekter och faktorer. Att försöka definiera begreppet blir därför svårt och evigt föränderligt baserat på vilken forskare du frågar.

För en förståelse kring attityder till EU är det viktigt att förstå att det är ett multidimensionellt begrepp, vilket innebär att det finns många aspekter till hur attityder utformas (Boomgaarden m.fl., 2011). Vid diskussion av attityder och hur attityder formas till EU:s politikområden diskuteras det *utilitaristiska förhållningssättet*. Ett utilitaristiskt förhållningssätt innebär att stödet grundar sig i en individuell utvärdering av kostnader i förhållande till nytta (Schoen, 2008, s.8). Attityder kring EU antas därav vara mer stödjande hos individer som gynnas av den europeiska integrationen och kan ta vara på möjligheterna och fördelarna som EU:s politikområden möjliggör (Hobolt & de Vries, 2016, s.420). Boomgaarden m.fl. (2011) nämner att det går att skilja mellan utilitaristiskt förhållningssätt och affektivt förhållningssätt, vilket

tidigare beskrivits som det känslomässiga. Det innebär att individer kan ha känslomässiga åsikter och tankar som formar attityder till EU (ibid., s.244).

En viktig forskare i sammanhanget om förklaring till attityder för EU är Easton och hans ramverk som skiljer på *diffust* och *specifikt* stöd. Specifikt stöd handlar om resultaten i politiken, vad som faktiskt görs. Diffust stöd fokuserar istället på vad objektet står för (Boomgaarden m.fl., 2011, s.244). Genom att lyfta de fyra olika konceptualiseringar är det tydligt att det finns en viss överlappning där specifikt stöd och utilitarismen antas vara lika medan affektiv och diffust stöd antas vara lika. Boomgaarden m.fl. (2011) redogör även för att viss forskning menar att begreppen nästintill antas vara synonyma. Däremot finns olika åsikter kring hur stöd för EU bäst förklaras där fokus är det affektiva förhållningssättet eller utifrån utilitarismen (ibid., s.244–245).

Två andra modeller som Schoen (2008) lyfter som förklaring till hur attityder till EU och till specifika politikområden inom EU formas är *prestationsmodellen* och *identitetsmodellen*. Prestationsmodellen innebär att individer utvärderar EU:s prestation inom området individen bildar attityder kring. Identitetsmodellen handlar om hur en individs identitet och tankesätt påverkar attityder (ibid., s.8–11). Irondele m.fl. (2015) lyfter Schoens resultat kring den *utilitaristiska modellen, prestationsmodellen och identitetsmodellen* som viktiga för bildandet av attityder. Forskarna fortsätter med att förklarar Schoens analys som ”the most exhaustive analysis so far” (ibid., s.356). Även Hobolt och de Vries (2016) lyfter identitetsmodellen i deras forskning gällande hur attityder formas för eller emot EU. Ökat stöd för EU som institution innebär en minskad nationell suveränitet inom områden som EU beslutar om. På så vis är det tydligt att nationell identitet och europeisk identitet har betydelse för attityder (ibid., s.420–421). Boomgaarden m.fl. (2011) menar på att det totalt finns fem attityddimensioner. Dimensionerna är affektiv dimension, europeisk identitet, EU:s prestation, utilitarism och till sist stöd för EU:s utökade integration (ibid., s.259).

För att kunna genomföra en analys av attityder behöver attityderna mätas. Det kan ske genom flertalet olika metoder, där explicita och implicita mätningar är två olika metoder som kommer diskuteras. Explicita mätningar kan genomföras via enkäter eftersom det går ut på att respondenten uppskattar sin egen attityd kring en sakfråga. Vid implicita mätningar mäts

attityder utan individers vetskap genom test där svarstiden analyseras. Starka attityder brukar vara associerade med snabb svarstid och svagare attityder till längre svarstid då respondenten kan vara osäker kring vad den faktiskt tycker i sakfrågan (Hewstone & Stroebe, 2020, s.231–241). För att mäta attityder till EU är Eurobarometern ett vanligt material att analysera (Brinegar & Jolly, 2005), vilket enligt resonemanget ovan är en explicit mätning. Maier m.fl. (2015) menar på att explicita och implicita mätningar kan vara kompletterande för att mäta attityder. Motiveringen att använda implicita mätningar grundar sig i att EU för många är komplext och långt ifrån individers dagliga liv, vilket gör att det kan finnas en svårighet att mäta medvetna attityder då alla respondenter inte vet vad de har för åsikter kring EU. Det kan resultera i att individers faktiska åsikter om EU inte framförs utan kan grunda sig i en upplevd önskan kring territoriella attityder. Forskarna visar på resultat från deras egen studie att de explicita mätningarna har störst förklaringsvärde men att en kombination av implicita mätningar kan vara av vikt för att få trovärdiga och korrekta mått på attityderna för EU (ibid.).

Alla faktorerna kring attityder och dess komplexitet är viktiga att ha i åtanke när vi tolkar och analyser resultat. Att attityder kan variera på enkätens operationalisering och undersökningens natur är viktigt att förstå då det eventuellt kan ha påverkan på sambanden och dess riktning.

3.2 Individuella förklaringsfaktorer

Forskning visar på att det blir allt viktigare att undersöka orsaker till hur attityder utformas på individnivå. Genom en ökad förståelse kring individuella förklaringsfaktorer ökar förståelsen kring vad som gör att vissa individer är för eller emot EU:s olika politikområden (Hobolt & de Vries, 2016). Curtis och Nielsen (2020) stödjer resonemanget att personligheten och personliga preferenser är avgörande för att förstå attityder till EU (ibid., s.6). I denna sektion diskuteras generella faktorer på individnivå som antas påverka attityder till GSFP, vilket utgör de oberoende variablerna i studien.

3.2.1 Ideologi

En individuell faktor som diskuteras i tidigare forskning är hur politisk tillhörighet påverkar attityder till GUSP och specifikt GSFP. Åsikter kring utrikespolitiken och hur den bör hanteras skiljer sig åt mellan politiska ideologier, där tidigare forskning visat på att vänster och högerdimensionen inom politik spelar roll för hur åsikter kring utrikespolitiken formas hos individer (Otjes m.fl., 2022, s.2). Det går att urskilja att individer som befinner sig på

högerskalan av politikspektrumet har generellt en mer positiv uppfattning om militär än vad individer till vänster på skalan har (ibid., s.3–4). Däremot visar forskning att det finns en komplexitet kring vänster-högerskalan då skalan antas vara krökt och inte linjär, denna komplexitet återfinns även i frågan om en gemensam säkerhets- och försvarspolitik på EU-nivå trots att det inte är synonymt med militär (Haesebrouck & Mello, 2020). Militära uppdrag antas däremot vara det centrala som folk förknippar med attityder kring EU:s säkerhetspolitik och spelar därav stor roll (Otjes m.fl., 2022), vilket sätter GSFP i fokus.

På grund av det nuvarande säkerhetsläget i Europa med krig i Ukraina har målet att effektivisera den gemensamma säkerhetspolitiken blivit allt viktigare. Individer med en politiskt ideologi tillhörande högersidan av det politiska spektrumet samt de politiska partierna åt höger tenderar att föredra ett tydligare och mer konkret militärt angreppssätt genom samarbete med USA. EU:s agerande vid Rysslands angrepp fick mer stöd från individer som tillhör den politiska vänstern än individer som tillhör den politiska högern, vilket visar på vänsterideologins värderingar kring fredsbevarande insatser som inte innefattar militär (Otjes m.fl., 2022, s.4). Resultatet att individer som tillhör den ideologiska högersidan har en mer positiv inställning till militärt försvar gäller över hela Europa, vilket sammanställdes genom undersökningar av 237 politiska partiers åsikter och värderingar från 28 länder i Europa (Wagner m.fl., 2017, s.23–24). När det handlar om konkret agerande med militära operationer i GSFP är högerpartier inte mer benägna att placera ut militär än vad vänsterpartier är. Att förstå den slutsatsen utifrån en ideologisk kontext är däremot komplex och behöver undersökas av vidare forskning (Haesebrouck & Mello, 2020, s.548).

3.2.2 Nationell identitet

Att nationell identitet är en bidragande faktor till stöd för GSFP är forskningen överens kring. Kollektiva identiteter, exempelvis nationstillhörighet, diskuteras i sammanhanget då det kan bidra till starka känslor av gemenskap och tillhörighet. Den kollektiva identiteten kan påverka samhället och den politiska strukturen men den kan även bidra till starka känslor av att upprätthålla en bild av vad som anses viktigt (Johansson & Lalander, 2013, s.102–104). Om en viktig del av den nationella identiteten utgörs av neutralitet kan det bli problematiskt med ett medlemskap inom en gemensam säkerhetspolitik, agerandet kan gå emot individens nationella identitetsbild. Samma resonemang gäller för individer som värderar nationell suveränitet, då mer makt lämnas till EU vid stöd för GSFP. Bilden av den nationella identiteten kan även stödja

en gemensam säkerhetspolitik om individen värderar kollektivt agerande vid omvärldshot (Schoen, 2008). Den nationella identiteten i Sverige kopplas exempelvis ofta samman med Sveriges agerande inom säkerhetspolitiken som ett militärt alliansfritt land, då strategin har fungerat för Sverige under många år (Beyer & Hofmann, 2011, s.303).

Irondele m.fl. (2015) stödjer resonemanget att nationell identitet är en viktig förklaring till attityder för eller emot GSFP. Attityder till politikområdet grundar sig i tankar och åsikter om hur problem i omvärlden bör hanteras, allt från ekonomiska åsikter kring försvarsutgifter till åsikter om militärt agerande (ibid.). En stark nationell identitet antas påverka attityder till EU generellt i en negativ riktning. Anledningen till resonemanget är att desto mer makt som lämnas åt de olika politikområdena i EU desto mindre makt har nationen i sig, vilket gör att suveräniteten minskar och gränserna till EU suddas ut. Nationella intressen som hör samman med den nationella identiteten kan därav bli åsidosatta eller ändrade (Hobolt & de Vries, 2016, s.421).

3.2.3 Europeisk identitet

Förutom nationell identitet antas även europeisk identitet vara en bidragande faktor till attityder för GSFP. Europeisk identitet har diskuterats inom litteraturen då det är ett komplext begrepp, där Bruter (2003) förklarar den europeiska identiteten utifrån en civil och en kulturell europeisk identitet. Den civila europeiska identiteten fokuserar på individers känsla av att tillhöra ett politiskt system som påverkar individens liv genom rättigheter och skyldigheter. Det innebär att individer som anser sig tillhöra den europeiska identiteten upplever en gemenskap kring EU som politisk institution, det är alltså enbart politiken som är i fokus. Den kulturella europeiska identiteten fokuserar på en gemenskap till andra européer. Det finns som beskrivet flera olika identiteter som en individ kan identifiera sig som. Däremot utesluter inte den ena den andra identiteten. Det innebär att individer kan ha både en nationell identitet och en europeisk identitet (ibid., s.1155–1156).

En väsentlig faktor är hur starkt individen identifierar sig med Europa, vilket däremot skiljer sig beroende på personliga preferenser. Om den subjektiva innebörden av Europa grundar sig i åsikter att internationell politik ska hanteras utifrån en enhetlig aktör, kommer stödet för EU:s säkerhetspolitik sannolikt att vara högt. Resonemanget gäller även omvänt där stödet för EU:s säkerhetspolitik antas vara lågt för individer som förespråkar idén om Europa enbart som ett

frihandelsområde (Schoen, 2008). I forskning av Kiratli (2015) presenteras liknande resultat, att europeisk identitet är en faktor som påverkar stöd för EU:s säkerhetspolitik. Individer som identifierar sig starkt med Europa tenderar att vara positiva till att beslut fattas inom GUSP och därav även inom GSFP. Att överlämna ansvar kring säkerhet och försvar till EU innebär att nationen ger upp en del av suveräniteten inom området, vilket är väsentligt att förstå då det handlar om nationens säkerhet och försvar (ibid.).

3.2.4 Kunskapens betydelse

En vanlig uppfattning kring attityder till säkerhetspolitiken är att medborgarna saknar kunskap, vilket motiveras då försvar- och säkerhetspolitiska frågor är komplexa och svåra att förstå för allmänheten (Schilde m.fl., 2019). Kunskap hos européer inom området antas därav vara ytligt vilket resulterar i att stödet för GSFP inte är genuint. Försvarspolitikerna är ett område som är avlägset från européers dagliga liv vilket är en anledning till svårighet att förstå komplexiteten i beslut som fattas (Schoen, 2008, s.6–7). Irondelle m.fl. (2015) lyfter att det finns en problematik kring hur försvarspolitikerna på EU-nivå är formulerad, vilket kan skapa missuppfattningar hos medborgarna (ibid.). Trots den vanliga uppfattningen att det råder en kunskapsbrist kring försvarspolitikerna är stödet för GSFP högt, med ett genomsnitt på 75% mellan åren 1999–2018 (Schilde m.fl., 2019, s.156). En orsak till att stödet är så pass högt antas vara just den vaga formuleringen (Irondelle m.fl., 2015, s.364).

Uppfattningen om att medborgare saknar kunskap har ny forskning försökt motbevisa. Resultat från Schilde m.fl. (2019) visar på att individer som är positiva till GSFP grundar åsikterna i kunskap och politiskt intresse. Att kunskap och engagemang är den drivande orsaken till GSFP visar forskarna genom att undersöka svar från Eurobarometern över 30 år. Individer som engagerar sig i EU-frågor och tar till sig informationen antas svara på Eurobarometerns frågor med kunskap och utifrån personliga preferenser. Svartalernativet ”vet ej” undersöks då det anses vara en indikator på att respondenten känner osäkerhet kring åsikten för EU-försvaret. Resultatet visar tydligt att svartalernativet ”vet ej” används mer sällan än för andra områden inom EU, vilket visar på att respondenterna ofta har en konkret åsikt kring försvarspolitikerna på EU-nivå (ibid.). Schoen (2008) menar på att individer utvärderar olika områden inom EU för att sedan ta ställning till åsikter kring säkerhetspolitiken generellt. Han menar på att beslutsfattare haft en tendens att bortse från medborgarnas åsikter inom säkerhets- och försvarsområdet, eftersom uppfattningen varit att det råder en kunskapsbrist (ibid., s.7).

3.2.5 Tillit till nationell militär

Militären är en institution som generellt kantas av högt stöd från allmänheten i hela världen på både nationell och global nivå (Garb & Malešič, 2016, s.64). Schilde m.fl (2019) presenterar resultat från Eurobarometern år 2000 som visade på att individer föredrar att försvar hanteras på EU-nivå framför både Nato och nationell nivå (ibid., 155). Studier som är gjorda för att mäta det nationella försvarets stöd i Europa visar på högt stöd med en ökning från år 1990. Resultat från Eurobarometern mellan år 2003–2014 visar på att stödet för den nationella militären låg på mellan 64 -71% för EU-länderna (Garb & Malešič, 2016, s.68). Enligt en undersökning av SOM-studien som presenteras av Berndtsson m.fl. (2015) jämförs svenskars stöd för polis, nationell militär och rättsväsendet. Militären har lägst förtroende av de tre institutionerna och studien visar även på att stödet har minskat mellan åren 1986–2011. Svenskar tenderar generellt att ha bristande tillit till den nationella militären. En orsak antas bero på bristande information till befolkningen kring förändring i det militära agerandet sedan kalla kriget (ibid, s.316).

Värderingar antas även bidra till attityder kring den nationella säkerhetspolitiken. Det innebär att individer kan ha olika åsikter kring uppdragen som den nationella militären är ute på. Beroende på om individen tycker att uppdraget är rättfärdigat eller inte kommer stödet för militären att öka eller minska. Att befolkningen stödjer landets försvarspolitik är väsentligt för att skapa legitimitet kring försvarspolitik för annars riskerar regeringen och befolkningen att gå åt motsatta håll (Berndtsson m.fl., 2015). Även om förtroendet för militären på nationell nivå generellt antas vara hög är det väsentligt att ha i åtanke att det skiljer sig mellan olika länder. Orsaker som antas bidra till stödet för den nationella militären beror på militärens prestation och agerande. Även andra orsaker som värderingar och frånvaro av skandaler antas påverka. Avsaknad av information och den låga insynen i militärens arbete påverkar stödet för den nationella militären i motsatt riktning (Garb & Malešič, 2016, s.76).

Att attityder kring nationellt försvar antas påverka attityder till EU:s säkerhetspolitik motiveras av resultat som Schoen (2008) presenterar gällande det utilitaristiska förhållningssättet. Det innebär att individer gör en bedömning av konsekvenser och fördelar som GSFP innebär för den nationella säkerhetspolitiken, vilket i sin tur påverkar attityder. Det innebär konkret att om individer upplever ett behov av en gemensam försvar- och säkerhetspolitik kommer stödet för GSFP öka (ibid., s.8).

3.3 Kontextuella förklaringsfaktorer

För att förstå individers attityder till EU:s olika politikområden har forskning diskuterat vikten av en multidimensionell förståelse. Det innebär att det finns olika förklaringsfaktorer till hur attityder till EU:s politikområden utformas vilket gör att alla dimensioner behöver beaktas (Hobolt & de Vries, 2016). Kontextuella förklaringsfaktorer är diverse influenser som påverkar omgivningen, och i sin tur påverkar individers åsikter (Brinegar & Jolly, 2005, s.162). För en helhetsbild av attityder till GSFP behöver kontextuella faktorer kompletteras med individuella faktorer (Curtis & Nielsen, 2020, s.6). Kontexten för uppsatsen är ländernas hantering av nationell säkerhetspolitik, med fokus på Nato-medlemskap och dess vara/icke vara. Val av länder för studien motiveras utifrån att denna kontextuella faktor säkerligen har påverkan på hur individer tänker och agerar, samt hur de formar attityder. Det är därför rimligt att anta att individers attityder mot GSFP formas på annorlunda sätt beroende på vad individen påverkas av. Hur kontexten antas påverka de olika faktorerna undersöks mer i detalj nedan. Därav kommer hypoteserna ta utgångspunkt i kontextuella skillnader mellan Grekland och Sverige.

Ländernas säkerhetspolitiska strategier antas påverka attityder till EU och som har stor vikt för denna uppsats. Grekland är medlemmar i militäralliansen Nato, vilket ansågs vara viktigt för Grekland för att bli en del av västmakterna. Befolkningens attityder till Nato har kantats av misstrohet då intressen och mål inte korrelerat. Vid Greklands problematiska relation till Turkiet, i och med invasionen av Cypern, valde Nato att inte införa de radikala åtgärder som hade behövts för att lösa problemen mellan Grekland och Turkiet. Anledningen till att åtgärderna inte infördes är då både Turkiet och Grekland är strategiskt viktiga länder för Nato vilket gjorde att Grekland inte fick stödet de ville från Nato. Greklands inträde i EU ansågs vara ett bra sätt för landet att få mer stöttning politiskt eftersom ett Nato-medlemskap uppenbarligen inte var tillräckligt (Kassimeris, 2008, s.495–497). Konflikten mellan Grekland och Turkiet går längre tillbaka än invasionen av Cypern, konflikten uppstod efter första världskriget vid uppdelning av Osmanska riket. Greklands ö-värld ligger geografiskt nära Turkiet vilket leder till problem mellan länderna som bland annat behandlar rätten till naturtillgångar i medelhavet. Konflikten mellan Grekland och Turkiet är fortsatt pågående där Turkiets president Tayyip Erdogan fortsätter driva konflikterna samt att Turkiet har allierat sig med länder i Mellanöstern. Turkiet har gått längre ifrån ett möjligt EU-medlemskap (foi, 2021). Enligt nyhetssajter som APnews har Erdogan uttryckt hot mot Grekland som ”Turkey could come all of a sudden one

night”. På grund av hoten från Turkiet väddar Grekland om stöd från EU, Nato och FN i hopp om att organisationerna ska fördöma Turkiets agerande (Paphitis, 2022). EU har innan ovan uttalande uttryckt ”djup oro” över Erdogans uttalande på senare tid. EU förväntar sig att Turkiet börjar följa internationell rätt genom att minska spänningarna i medelhavsområdet (Europeiska rådet, 2022)

Sveriges säkerhetspolitik har till skillnad från Grekland kantats av ett neutralt förhållningssätt (Beyer & Hofmann, 2011). Innan Sveriges ansökan till EU godkändes beslutade Europaparlamentet att medlemsländerna ömsesidigt ska hantera säkerhetspolitiken, länder ska därav inte kunna inta en neutral position (Devine, 2011, s.348-349). Sverige ändrade definitionen från att vara ett neutralt land till ett militärt alliansfritt land, vilket är en kontextuell förklaringsfaktor som påverkat attityder på individnivå i Sverige. Anledningen beror på att Sverige länge ansetts vara ett ”neutralt” land (Beyer & Hofmann, 2011). Sveriges säkerhetspolitiska strategi har gynnat säkerheten i landet. Säkerhets- och försvarssamarbeten har fördjupats via Sverige och flertalet länder, i syfte att stärka den militära förmågan i Sverige om ett militärt angrepp skulle ske. Som säkerhetspolitisk aktör är EU enligt utrikesdepartementet den viktigaste organisationen för Sverige, vilket förstärkes i och med Rysslands agerande. Ryssland utgör ett potentiellt hot mot Sverige på grund av ökad militär närvaro i Sveriges närområde, vilket är en anledning till att Sverige valda att ansöka om ett Nato-medlemskap och därav gå ifrån den militärt alliansfria strategin (Ds 2022:7). Även om Rysslands agerande ökade hotet mot Sverige, anser MSB (2022) att Sverige fortfarande är ett tryggt land.

3.3.1 Skillnad mellan Grekland och Sverige i kontexten

Oroliga omvärldsfaktorer antas vara en kontextuell förklaringsfaktor som påverkar attityder till en gemensam försvarspolitik. Upplevda hot från omvärlden påverkar stödet kring GUSP, därav även GSFP, i en positiv riktning vilket innebär att stödet för en gemensam säkerhetspolitik på EU-nivå ökar (Schoen, 2008). Forskning visar på att vid hot som påverkar rikets säkerhet kommer nationen stå mer enad än tidigare, vilket innebär att nationen kommer vara mer splittrad när landet inte utsätts för diverse hot. Konkret innebär det att ideologiska skillnader och värderingar kommer vara mindre påtagliga i länder med större externa hot (Nincic & Ramos, 2010, s.122). Ett tydligt exempel är Sveriges agerande vid kriget i Ukraina då landet har ansökt om att gå med i Nato (Alberque & Schreer, 2022), vilket är tvärtemot Sveriges

militärt alliansfria säkerhetspolitik. Det är däremot viktigt att påpeka att det inte finns ett kausalt samband som visar på att ideologi påverkar attityder till GSFP och inte tvärtom. Det går att anta att individer tenderar att forma attityder och åsikter kring så politiserade frågor som GSFP utefter sin politiska övertygelse och ideologi.

Den krökta linjen som tidigare diskuterats innebär att vid extremkanterna åt höger och vänster tenderar stödet till militär att minska. Vid en utgångspunkt från partierna centrerade i mitten av det politiska spektrumet tenderar central-högerpartier vara mer positiva till militär än centrala partier åt vänster. Spektrumet kan därav antas ha en positiv snedfördelning med högst stöd för militären hos partierna centrerade i mitten och central-högern (Haesebrouck & Mello, 2020, s. 555–556). För att ytterligare förstå det politiska spektrumets uppdelning vid åsikter om militär beskriver Otjes m.fl. (2022) att extrem-högern är mer positiv än extrem-vänstern som är mest negativa på vänster-högerskalan. Partier som placeras som central-vänstern står någonstans mitt emellan åsikterna som är för eller emot militär (ibid., s.2). Vid diskussion om ideologi och den politiska skalan är det viktigt att även diskutera GAL/TAN-skalan som antas ha bättre förklaringskraft till europeisk integration än vänster-högerskalan, samt viss förklaringskraft till militära uppdrag (Wagner m.fl., 2018, s.552). Det som skiljer de två inriktningarna, GAL och TAN, handlar om sociala och kulturella värderingar där nationell suveränitet är det centrala (Hooghe m.fl., 2002). GAL/TAN-skalan visar på att partier som är långt ut på GAL-sidan och långt ut till TAN antas vara mer negativa till militär än vad partierna som placeras i mitten av skalan är. Däremot antas vänster-högerskalan ha bättre förklaringsvärde till attityder för militär (Wagner m.fl., 2018, s.552). Denna studie kommer därav enbart undersöka förklaringsfaktorn kring vänster- högerskalan. Eftersom GSFP inte enbart fokuserar på militära uppdrag, utan även civila, är det fortsatt viktigt att ha en förståelse för att ideologi kan delas in i olika modeller som förklarar olika stor variation.

Det finnas alltså en problematik att förenkla attityder till GSFP utifrån den politiska kartan av vänster-höger ideologi eftersom GSFP i dagsläget inte har en gemensam armé, men ändå använder militära operationer och civila uppdrag. Som tidigare diskuterat ser den nationella säkerhetspolitiska strategin olika ut i Sverige och Grekland, samt att Grekland upplever externa hot från Turkiet. Eftersom GSFP i dagsläget inte enbart är ett militärt samarbete och att vänster-högerskalan antas vara krökt kommer jag utgå från att individer med en ideologi tillhörande

mitten av det politiska spektrumet är mer positiva till GSFP än extremkanterna. Ett eventuellt samband kan visa på ideologins betydelse för attityder till GSFP. Enligt resonemanget ovan går det även att anta att ideologi har mindre betydelse för individer i Grekland än individer i Sverige eftersom Grekland är utsatta för externa hot. Jag formulerar därav följande hypotes:

H1: Ideologins effekt på attityder till GSFP är större hos individer boende i Sverige än för individer boende i Grekland

Tidigare forskning har undersökt anledningar till att grupper håller ihop där en slutsats historiskt varit följande "States that were formed voluntarily seem to require a fear of an external threat to hold them together" (Gehring, 2022, s.1489). Psykologer stödjer resonemanget att hot kan bidra till att gruppidentiteten stärks. Det innebär att för länder i EU kan den europeiska identiteten stärkas vid externa hot. En förklaring till resonemanget är att gruppen som individen eller landet tillhör anses vara ett skyddsnät mot det externa hotet. Det innebär att förtroendet mot gruppen i fråga stärks då förhoppningen är ett tydligare samarbete och agerande för att hantera externa hot (ibid.). Hewstone och Stroebe (2020) menar däremot på att individer som tillhör en grupp kan ha en uppfattning som i vissa fall är partisk och fördelaktig för den egna gruppen gällande attribut, förmågor och egenskaper gentemot gruppen den jämförs med (ibid, s.584–586). Att Turkiet är ett hot mot Grekland har diskuterats ovan, däremot kan Turkiet även anses vara ett hot eller en rival mot EU. Turkiet har försökt ansluta till EU men inte lyckats och EU:s inflytande i Turkiet har minskat successivt vilket orskat friktion med väst. Erdogan uttalar sig frekvent genom att använda anti-EU retorik där islam används som ett verktyg för utrikespolitiken, vilket kan anses vara ett hot mot EU. Turkiets samhälle och kultur skiljer sig från EU eftersom EU står för demokrati och mänskliga rättigheter, vilket inte är värderingar som Turkiet strävar mot (Bechev, 2022).

Både den nationella identiteten och den europeiska identiteten antas påverkas av omvärldshot och av den anledningen borde invånare i Grekland med stark europeisk tillhörighet vara mer positiva till GSFP än Sverige, då inträde i EU ansågs vara en bra väg för Grekland att få mer stöd mot hot som Turkiet. Resonemanget stöds av ovan förklaring att omvärldshot påverkar den europeiska identiteten i en positiv riktning mot ökad känsla av identitet. Som diskuterat är Sverige ett tryggt land och inte utsatta för externa hot i den utsträckning som Grekland är. Att

tillhöra en gemensam säkerhetspolitik antas dessutom vara längre ifrån den svenska befolkningen än den grekiska befolkningen, samt att enligt Beyer och Hofmann (2011, s.297) antas svensk nationell identitet ofta kopplas samman med neutralitet. Det blir därför tydligt att resonemanget om externa hot påverkar känslan av identitet, går att applicera både på europeisk och nationell nivå. Jag formulerar följande hypoteser kring identitet:

H2: Individer boende i Grekland med stark nationell identitet är mer positiva till GSFP än individer boende i Sverige med stark nationell identitet

H3: Individer boende i Grekland med en känsla av stark europeisk identitet är mer positiva till GSFP än individer boende i Sverige med stark känsla av europeisk identitet

En ytterligare kontextuell faktor är hur individer formar attityder utifrån exponering av information, vilket kan vara i form av media. Politik är ett område som diskuteras i diverse mediaplattformar vilket har bevisats påverka attityder kring EU:s politikområden (Hobolt & de Vries, 2016). Kommunikation med omvärlden kan öka legitimiteten till EU vilket visar på betydelsen som media har för attityder till GSFP. Forskning har undersökt hur EU presenterar information via sociala medier kring militära och civila uppdrag som drivs av GSFP, närmare bestämt fyra utvalda uppdrag. Resultatet visar på en del brister i hur information kommuniceras samt att omfattningen på informationen skiljer sig för de olika uppdragen. Informationen om uppdragen publicerades inte på språket som talas i landet där uppdraget utförs samt att språket ofta var komplicerat med mycket tekniska inslag. Författarna föreslår att kommunikationen kring uppdragen som sker via GSFP bör förbättras för att öka legitimiteten kring EU:s säkerhetspolitik (Molnár m.fl., 2021). Forskning av Vliegthart m.fl. (2008) visar på att vid politiska frågor som anses långt ifrån individers dagliga liv är medias roll väsentlig för attitydbildning. Det är via media som information når individer vilket i sin tur leder till kunskap om EU. Media är därav en viktig kunskapskälla till EU där tonen i media kan påverka åsikter kring EU (ibid., s.415–416).

Attityder kring ämnen som antas vara främmande för individen och där individen saknar kunskap och intresse, tenderar att resultera i negativa attityder (Schilde m.fl., 2019). Det går därav att anta att individer som har kunskap om EU som institution borde vara mer positiva till

dess olika politikområden, som GSFP, än individer som saknar kunskap om EU. Jag antar även att om individen har kunskap om EU som institution borde individen ha kunskap om olika politikområden. Därav kommer jag enbart undersöka individer som anser sig själva ha hög kunskapsnivå. Eftersom Grekland är med i ytterligare en gemensam säkerhetsallians borde en gemensam säkerhetspolitik vara mindre främmande för individer boende i Grekland. Utifrån resonemanget borde GSFP vara mer främmande för ett land som inte är med i Nato än ett som är Nato-medlem. Det är därför rimligt att anta att individer boende i Grekland med hög kunskap kring EU som institution tenderar att vara mer positiva till GSFP än vad individer i Sverige med hög kunskap om EU är. Resonemanget leder fram till följande hypotes:

H4: Individer boende i Grekland med hög kunskapsnivå om EU som institution är mer positiva till GSFP än individer med hög kunskapsnivå i Sverige

Graf (2020) visar på att hot från omvärlden som Rysslands aggression bidrar till ökat stöd för en europeisk militär. Däremot kan Grafs forskning inte generaliseras utan utgår från studier gjorda på Tyskland, vilket visar på vikten av att forska vidare kring attityder till säkerhetspolitiken. Vid diskussion av hur hot påverkar attityder är det även viktigt att ha i åtanke att länder utsätts för olika hot vilket kan bidra till olika åsikter kring ämnet (ibid.). Schoen (2008) menar på att en förklaringsfaktor till stöd för EU:s säkerhetspolitik är storleken på nationell militär, då länder med mindre militärkapacitet tenderar att vara mer positiva till stöd för en gemensam säkerhetspolitik (ibid., s.8). Resonemanget grundar sig i att om landet har en militär trygghet och kan försvara nationen vid hot är landets säkerhetsnivå redan hög.

Medlemsländer i EU som även är med i Nato och redan har militärt stöd, kan generellt antas vara mindre stödjande till GSFP än länder som inte har stöd från Nato (Carrubba & Singh, 2004, s.224). Turkiet som är ett hot mot Grekland har en av Natos största försvarsmakter (Ui, 2022). Det innebär att även om ett land är med i Nato är det väsentligt att fortsatt utgå från hotbilden och den militära kapaciteten i landet vid undersökning av attityder till ämnet. Det går däremot att anta att individer som litar på den nationella militären även är positiva till militära uppdrag, vilket i sin tur borde korrelera med stöd till GSFP. Motiveringen grundar sig i resonemang av Garb och Malešič (2016) som menar att stödet för nationella militären beror på värderingar och prestation hos militären (ibid., s.76) Liknande värderingar borde därav gälla även för försvar på

EU-nivå. Det innebär att individer som är mer skeptiska till nationell militär och militära uppdrag även borde vara mer negativa till GSFP, vilket borde vara fallet i Sverige. Eftersom Greklands befolkning är mer välbekanta med ett gemensamt försvar än Sverige samt att landet upplever omvärldshot går det även att anta utifrån det utilitaristiska förhållningssättet att nyttan av GSFP är större i Grekland än i Sverige. För att undersöka sambandet formulerar jag följande hypotes:

H5: Individer boende i Grekland som litar på det nationella försvaret är mer positivt inställda till GSFP än individer boende i Sverige som litar på det nationella försvaret

4. Hypoteser

Hypoteserna är formulerade utefter dels faktorer som forskare menar på förklarar attityder till GSFP, dels den kontextuella skillnaden. För att få en tydligt överblick av samtliga hypoteser presenteras hypoteserna i en tabell nedan.

Tabell 1: Hypoteser

Hypoteser	Beskrivning
H1	Ideologins effekt på attityder till GSFP är större hos individer boende i Sverige än för individer boende i Grekland
H2	Individer boende i Grekland med stark nationell identitet är mer positiva till GSFP än individer boende i Sverige med stark nationell identitet
H3	Individer boende i Grekland med en känsla av stark europeisk identitet är mer positiva till GSFP än individer boende i Sverige med stark känsla av europeisk identitet
H4	Individer boende i Grekland med hög kunskapsnivå om EU som institution är mer positiva till GSFP än individer med hög kunskapsnivå i Sverige
H5	Individer boende i Grekland som litar på det nationella försvaret är mer positivt inställda till GSFP än individer boende i Sverige som litar på det nationella försvaret

5. Metod och material

I det här avsnittet kommer metoden för uppsatsen att presenteras vilket är en logistisk regressionsanalys samt en genomgång av materialet som används i analysen.

5.1 Material

Materialet i denna uppsats är Eurobarometern 93.1¹, vilket är en studie som mäter den allmänna befolkningens attityder till olika områden och ämnen inom EU. Eurobarometern grundades år 1974 och är ett omfattande datamaterial som används av flera institutioner inom EU, men även inom forskning (Eurobarometer, 2020). Det finns olika former av Eurobarometern som kallas standard, speciella och flashberometern. Standard Eurobarometern, som kommer användas i undersökningen, är en studie som skickas ut två gånger per år med fokus på olika trender som pågår i världen (European Union, u/å).

Eurobarometern är en omfattande studie som behandlar attitydfrågor i både Sverige och Grekland vilket uppsatsen ämnar undersöka. Anledningarna till att Eurobarometern 93.1 ansågs vara relevant material för uppsatsen är, dels då studien behandlar relevanta frågor som gör att hypoteserna kan undersökas genom operationalisering. Den andra orsaken är att det är viktigt att jag undersöker en studie från Eurobarometern som gjordes innan Sverige ansökte om ett Nato-medlemskap. I dagsläget vet vi inte om Sverige kommer bli medlemmar i Nato eller hur det kan komma att ändra Sveriges säkerhetspolitiska strategi. Vi vet heller inte om invånare i Sverige kommer ändra attityder till GSFP i och med ansökan till Nato. Oavsett vad som sker i Nato-ansökan är det relevant att undersöka attityder till GSFP mellan de valda länderna då det kan ge värdefull information om attityder i länder med i grunden olika säkerhetspolitiska strategier.

Eurobarometern är en studie som använder slumpmässigt urval samt ett stort antal respondenter från 15 år och uppåt. Urvalet viktas för att säkerställa att svaren kan generaliseras till populationen (Eurobarometer, 2020). Eftersom Eurobarometern genomförs flera gånger om året, har pågått i närmare 40 år och genererat stora mängder data anses informationsvärdet högt i Eurobarometern. Det finns däremot aspekter som är mindre bra med Eurobarometern som

---

¹ Huvudämne COVID-19

behöver lyftas fram för att få en förståelse kring materialet som används (Nissen, 2014, s.714). Eurobarometern utförs på det nationella språket i samtliga EU-länder. Det kan anses vara bra för att respondenterna ska förstå och uppfatta frågorna korrekt. Vid översättning av frågeformuläret används även en metod kallas bakåtöversättning. Metoden möjliggör kontroll av översättningen, men det anses inte vara en tillräcklig metod då det inte går att säkerställas att frågorna formuleras och uppfattas likadant för alla personer. Om respondenter i olika länder uppfattar frågor olika leder det till att tillförlitligheten på undersökningen minskar. Personerna som utför undersökningarna till Eurobarometern är dessutom ingen neutral aktör utan kommer från EU, vilket kan leda till en problematik att respondenterna inte svara helt utifrån vad de faktiskt tycker. En kritik kring Eurobarometern är därav att undersökningarna anses försöka bidra till politiskt inflytande för EU (ibid.).

5.2 Variabler

Variablerna som ingår i analysen är en beroende variabel, flertalet oberoende variabler och kontrollvariabler. Kodningen för samtliga variabler presenteras för att förenkla förståelsen av resultatet som presenteras i nästa kapitel.

5.2.1 Beroende variabel

Eftersom syftet med studien är att undersöka variationen i attityder till GFSP kommer variabeln mätas via frågan i studien: *Vad är din uppfattning om följande påstående: ”En gemensam försvar- och säkerhetspolitik för EU:s medlemsstater”* (Eurobarometer, 2020). Frågans formulering är ställd till att respondenter kan svara antingen för, emot, vägra svara eller vet ej. Svartalternativen är kodade enligt följande: 1: för, 2: emot, 3: vägran, 4: vet ej. Då enbart svartalternativen *för* och *emot* är relevanta för studien har jag kodat om resterande svar till missing variabler. Jag har även kodat om till att alternativet *för* får högst värde: 1 och *emot* får lägst värde: 0. Omkodningen gjordes för att underlätta tolkning i senare skede. I tabell 2 framgår fördelningen på svartalternativen för länderna Grekland och Sverige som analyseras i studien innan omkodning gjordes.

Tabell 2: Attityder till GSFP i Grekland och Sverige

En gemensam försvar- och säkerhetspolitik för EU:s medlemsstater	Grekland	Sverige
För Antal (n)	80,2 % 815	56,2 % 592
Emot Antal (n)	17,1 % 174	40,5 % 427
Vet ej Antal (n)	1,8 % 18	2,9 % 31
Vägran Antal (n)	0,9 % 9	0,4% 4
Totalt (st) Antal (n)	100 % 1016	100 % 1054

Tabellkommentar: Univariat analys av attityder till GFSP
Kolumnprocent används.

Källa: European Commission, Brussels (2022). Eurobarometer 93.1 (2020). *GESIS, Cologne. ZA7649 Data file Version 2.0.0, <https://doi.org/10.4232/1.13866>.*

För Grekland ser vi att svarsalternativen är starkt positivt snedfördelade mot alternativet *för*. Det innebär att 80,2% av respondenterna i Grekland som svarat på Eurobarometern är *för* en gemensam försvar- och säkerhetspolitik på EU-nivå. För Sverige ser vi även en positiv snedfördelning men betydligt mindre än i Grekland. Vi ser i tabell 2 att 56,2% av respondenterna var *för* en gemensam försvars- och säkerhetspolitik på EU-nivå. Resultatet visar på att Sverige som är det land i EU som är mest skeptiska till en gemensam försvar- och säkerhetspolitik, uppvisar lägsta procent mot svarsalternativet *för*, fortsatt har en majoritet över 50% som är positiva i frågan. Missing värdet för både Sverige och Grekland är ca 3%, vilket gör att värdena kodas bort då det inte antas påverka studien samt inte bidrar till ytterligare kunskap då vi inte vet varför respondenterna inte velat/kunnat svara.

5.2.2 Oberoende variabler

För att undersöka variationen i attityder till GSPF kommer hypoteserna operationaliseras genom frågor som är ställda i Eurobarometern. Den första hypotesen som blir den första oberoende variabeln undersöks via frågan; *När det gäller politik brukar man tala om "vänster" och "höger". Var skulle du själv placera dig på den här skalan?* Svartalternativen går från 1-vänster till 10-höger, samt svartalternativen vet ej och vägrar (Eurobarometer, 2020). Eftersom det är en skala och jag enbart är intresserad av individer som svarat att de tillhör i mitten av skalan kodas svartalternativen som en dummyvariabel. Det gör jag genom att skapa en ny oberoende variabel som står för den politiska mitten. Det innebär att jag kodar individer på höger kanten 8,9,10 och individer på vänsterkanten 1,2,3 som 0. Värdena 4,5,6,7 utgör därav mitten av det politiska spektrumet och får värde 1. Resterande svartalternativ kodas som missing då de inte tillför någon kunskap.

Den andra oberoende variabeln är nationell identitet och hur stark den känslan antas vara hos individer. Frågan som kommer användas är därav: *Hur fäst är du vid...?- hemlandet.* Svartalternativen varierar från 1: mycket fäst till 4: inte alls fäst vid, samt ett vet ej alternativ (Eurobarometer, 2020). Det finns en skala av svartalternativ som respondenter kan svara utifrån vilket alternativ som passar bäst. Eftersom hypotesen fokuserar på individer med stark känsla av nationell identitet kodas svartalternativen om. Svartalternativet som är relevant i undersökningen är 1: mycket fäst, vilket gör att svartalternativ 2 till 4 kodas som 0 och kommer inte analyseras i denna undersökning. Resterande alternativ kodas som missing. Vilket gör att jag kan få ut ett resultat som säger antingen mycket fäst eller inte, vilket motsvarar dummyvariabeln med operationaliseringen.

Den tredje oberoende variabeln mäter europeisk identitet vilket gör att den operationaliseras via frågan i Eurobarometern som är följande: *Hur fäst är du vid...?-Europa.* Det är samma grundfråga som för nationell identitet vilket innebär att svartalternativen är detsamma, 1: mycket fäst till 4: inte alls fäst vid samt vet ej (Eurobarometer, 2020). Precis som för nationell identitet kommer jag koda om alternativen till dummyvariabler för att enbart mäta svartalternativ 1. Svartalternativ 2 till 4 kodas om till 0 och resterande alternativ som missing.

Den fjärde oberoende variabeln ämnar mäta kunskapsnivåerna kring EU. Variabeln operationaliseras genom frågan; *Jag förstår hur EU fungerar*. Svartalternativen varierar från instämmer helt till instämmer inte (Eurobarometer, 2020). Variabeln kommer kodas till att instämmer helt får värde 1 och svartalternativen från tenderar att instämma till instämmer inte får värde 0. Det är viktigt att förstå att frågan inte helt mäter kunskapsnivåerna hos respondenterna utan mäter egenskattad kunskap. För att kunskapsnivån ska kunna mätas hade ett kunskapstest varit nödvändigt, eftersom egenskattad kunskap inte går att verifiera. Hur frågan är ställd och frågans natur kan göra att respondenter tenderar att värdera kunskapen högre än vad kunskapen inom området faktiskt är. Eftersom Eurobarometern inte mäter kunskapsnivåerna anser jag ändå att egenskattad kunskapsnivå kan användas i mitt fall, men att det är väsentligt att ha en förståelse att det kan finnas en felmarginal i svartalternativen.

Den femte oberoende variabeln undersöker tillit till nationellt försvar vilket operationaliseras genom frågan; *För var och en av följande institutioner, tala om för mig om du är benägen att lita på den eller inte benägen att lita på den...?- försvaret*. Svartalternativen kodade enligt 1: benägen att lita på, 2: inte benägen att lita på eller 3: vet ej (Eurobarometer, 2020). Precis som för de andra oberoende variablerna kodas variabeln om till att benägen att lita på får värde 1 och benägen att inte lita på får värde 0. Vet ej kodas som missing.

5.2.3 Kontrollvariabler

Kontrollvariabler är variabler som används i undersökningen för att kontrollera om det finns skensamband som kan påverka sambandet mellan den beroende och oberoende variabeln. Det är viktigt att använda relevanta kontrollvariabler för studien då syftet är att undvika att fel slutsatser dras (Sundell, 2012a). Orsaker som antas ha påverkan på attityder till GSFP är sociodemografiska och socioekonomiska variabler, även om faktorerna har mindre betydelse än andra nämnda individuella förklaringsfaktorer kommer faktorerna utgöra kontrollvariabler.

En sociodemografisk faktor som diskuteras är kön (Irondele m.fl., 2015). Kön kan antas påverka stöd för EU generellt men påverkar utrikes- och säkerhetspolitiken på EU-nivå marginellt. Kvinnor antas däremot vara mer positiva till att en EU plats i FN rådet ska inrättas än vad män är (Schoen, 2008, s.22). Ålder är en annan sociodemografisk faktor som är väsentlig vid undersökning av attityder till EU och dess olika politikområden. Forskning visar på att äldre människor tenderar att vara mer negativa till EU och de olika politikområdena (Kiratli, 2015,

s.15). Samma resonemang går att applicera direkt på GSFP gällande dess militära uppdrag, då stigande ålder kan minska stödet (Schoen, 2008, s.22). Två av kontrollvariablerna blir därmed kön och ålder. Variabeln kön kommer mätas genom frågan; *Kön*, och kodas om enligt följande; 1: Man och 0: Kvinna. Undersökningsfrågan; *Hur gammal är du?* Kommer användas för att mäta kontrollvariabeln ålder. Variabeln kommer inte att kodas om utan används som den är för att få med alla åldrar som respondenterna svarat, vilket är från 15 år och uppåt.

En socioekonomisk faktor som diskuteras är utbildningsnivå (Irondele m.fl., 2015). Kunskap har diskuterats som en variabel för stöd till GSFP vilket innebär att samma resonemang borde gälla för utbildningsnivå. Nämligen att högre utbildningsnivå innebär högre kunskapsnivå och det kan påverka stödet för GSFP (Schilde m.fl., 2019, s.160). Utbildningsnivå blir därav den tredje kontrollvariabeln och operationaliseras genom frågan; *Hur gammal var du när du slutade studera på heltid?* Frågan svarar inte på vilken utbildningsnivå individen har men genom att koda de olika åldrarna som respondenterna svarade att de slutade studera kan jag dra generella slutsatser om utbildningsnivån. Det är därav väsentligt att ha i åtanke att jag kommer utgå från en generalisering, men att det säkerligen finns undantag gällande en korrelation mellan ökad ålder och högre utbildningsnivå. För att minska ett möjligt fel kodas variabeln enligt följande: 1: 22 år och äldre, 0: upp till 21. Resterade variabler kodas som missing, även svarsalternativ att respondenten fortsatt studerar kodas som missing då utifrån svaret går det inte att avgöra ålder. Genom ovan kategorisering antar jag att för alternativ 0 har respondenten enbart en grundskoleutbildning alternativ en vidareutbildning som gymnasiet. Alternativ 1 innebär att respondenten kan ha en eftergymnasial utbildning som exempelvis en universitetsexamen. Genom kategoriseringen antar jag att individer som är över 22 år har högst utbildningsnivå.

Den bästa frågan för att operationalisera utbildningsnivå är egentligen; *Vilken är din högsta avslutade utbildning?* Problemet med frågan är att alla länder har olika skolsystem vilket innebär att varje land har fått svara utifrån hur skolsystemet fungerar där. Det innebär att svarsalternativen är kodade i över 400 alternativ med olika val av utbildning för varje land. Eftersom jag inte har möjlighet att undersöka hur varje lands utbildningsnivå ser ut utifrån rimlig tid för uppsatsen kommer jag att operationalisera utbildningsnivå genom första frågan om ålder för avslutade studier.

5.3 Metod

Syftet med undersökningen är att studera eventuella samband mellan attityder på individnivå i Grekland och Sverige till GSFP, med utgångspunkt i förklaringsfaktorer som diskuteras i litteraturen. Jag gjorde därav en uppdelning mellan Grekland och Sverige för att kunna jämföra resultaten från analysen i diverse land. Metoden som kommer användas är en form av regressionsanalys, logistisk regressionsanalys. Det är en metod som är lämplig när den beroende variabeln är binär, som i mitt fall *för* eller *emot* GSFP. Metoden går till på samma vis som en vanlig regressionsanalys, att finna samband mellan variablerna genom att en linje anpassas utefter placering av variablerna på skalan (statistikhjälpen, u/åa). Det är väsentligt att ha koll på skalnivåerna då de oberoende variablerna ska vara på intervall eller kvotskalan, kvantitativa variabler, alternativt kan variablerna kodas om till dummyvariabler (Sundell, 2011), vilket jag gjorde som är beskrivet i ovan kapitel.

Den logistiska regressionen ger mycket data, men all data är inte relevant för undersökningen. Det första som är av intresse är ”model summary” som visar Nagelkerke R square som liknas vid R^2 värdet i en linjär regressionsanalys. Värdet kan variera mellan 0–1 och innebär hur de oberoende variablerna preciserar den beroende variabeln. Det innebär att desto högre värde desto bättre, däremot är värdet mer komplext och förklarar inte den totala variansen för den beroende variabeln. Ett annat mått som är värt att nämna är -2 Log likelihood som för bästa resultat ska anta ett lågt värde. Måttet är däremot svårt att analysera vidare (Sundell, 2011), vilket gör att jag väljer att använda Nagelkerke R square för analysen.

Även om det kan finnas fördelar med att analysera den första tabellen ”model summary” är den efterföljande modellen desto mer viktig för den statistiska regressionsanalysen, nämligen ”Variables in the Equation”. I tabellen ”Variables in the Equation” finner vi variationen de olika variablerna uppvisar i förhållande till den beroende variabeln. Det första måttet vi undersöker är ”B” vilket är den logistiska regressionskoefficienten som kan anta ett positivt eller negativt värde. Regressionskoefficienten för logistisk regressionsanalys säger oss vilken effekt den oberoende variabeln har på den beroende, alltså om effekten är positiv eller negativ på den beroende variabeln. Under ”Variables in the Equation” finner vi även måttet $\text{Exp}(B)$ vilket betyder exponenten av B-koefficienten. $\text{Exp}(B)$ innebär ett odds-förhållande, oddskvot, mellan den beroende och oberoende variabeln, vilket visar på om sannolikheten ökar eller minskar.

Om beloppet är högre än 1 kommer sannolikheten att öka, medan om den är under 1 kommer sannolikheten att minska. Sannolikheten att en händelse ska inträffa dividerat med att den inte ska inträffa utgör oddskvoten, vilket tolkas som en procentandel av högre eller lägre odds. (Sundell, 2011). Är oddskvoten exempelvis 1,3 är oddsen 30% högre för ena guppen, samt om oddskvoten är 0,7 är oddsen 30% lägre.

Varje variabel har även en signifikans vilket innebär hur hypotesen H_0 , ingen relation mellan två variabler, testats. Om resultatet inte är signifikant kan vi inte bortse från att H_0 kan vara sann (Sundell, 2011). Signifikansnivåerna som används är följande: 5% (*), 1% (**) och 0,1% (***), där signifikansen behöver vara över eller lika med 0,05 (5%) för att vara signifikant (Sundell, 2012b). Ett värde som hör ihop med signifikansen är standardfelet S.E. som används för att kalkylera signifikansen (statistikhjälpen, u/åb). Värdet S.E. kommer lyftas fram i tabellen för att belysa standardfelet men kommer inte användas ytterligare.

För att metoden jag valt ska vara helt statistiskt korrekt skulle jag gjort en logistisk regressionsanalys genom att koda länderna Grekland och Sverige som dummyvariabler. Att inkludera båda länderna i en och samma analys istället för att dela upp länderna i två olika analyser är en mer korrekt metod men inom ramen för en kandidatuppsats är det en onödigt avancerad metod vilket gjort att jag valde att dela upp länderna då det fortsatt går att analysera resultatet och dra slutsatser.

Förutom logistisk regressionsanalys finns flera andra former av regressionsanalyser där linjär regressionsanalys, OLS, är en annan metod som kan användas i syfte att undersöka variationen i variablerna (Sundell, 2010). Anledningen till att jag inte väljer OLS-regressionsanalys som metod är för att vid binära beroende variabler är logistisk regressionsanalys att föredra.

En annan form av regressionsanalys är flernivåregressionsanalys, även kallad multi-level analysis. Metoden är bra för att undersöka variabler på flera nivåer, som individnivå och nationell nivå. Flernivåregressionsanalys möjliggör jämförelse mellan nivåerna genom en mer korrekt metod då signifikansen för variablerna blir mer trovärdig (Sundell, 2012c). För studiens syfte och inom ramen för arbetet kring en kandidatuppsats tjänar dock en multi-level regression

inget syfte som en logistisk regressionsanalys inte uppfyller. Det är inte heller önskvärt att använda en metod som är onödigt komplicerad då det enbart försvårar analyser och slutsatser.

6. Resultat

I det här kapitlet presenteras resultatet av den logistiska regressionsanalysen med en uppdelning på länderna Grekland och Sverige. Resultatet tolkas och diskuteras för att påvisa vilka samband jag finner i analysen.

6.1 Jämförelse mellan Grekland och Sverige

Tabell 3 visar en sammanställning av resultatet från de två logistiska regressionsanalyserna med samtliga variabler. Genom att presentera resultatet i en samlad tabell för både Grekland och Sverige visualiseras samtliga resultat, vilket förenklar jämförelsen.

Tabell 3: Resultatet från de logistiska regressionsanalyserna

Oberoende variabler	Oddsquot (ExpB) för Grekland	Oddsquot (ExpB) för Sverige
Politisk tillhörighet i mitten (1=mitten, 0=vänster och högerkant)	1,343 (0,202)	1,419* (0,141)
Nationell tillhörighet (1=väldigt fäst, 0=ganska fäst-inte alls fäst)	0,922 (0,253)	1,028 (0,153)
Europeisk tillhörighet (1=väldigt fäst, 0=ganska fäst-inte alls fäst)	1,479 (0,380)	1,471 * (0,161)
Kunskap om EU som institution (1=instämmer helt, 0=tenderar att instämma-intämmer inte)	1,547* (0,194)	1,509* (0,186)
Individens tillit till nationell militär (1= benägen att lita på, 0=benägen att inte lita på)	2,563*** (0,231)	1,347 (0,182)
Kontrollvariabler		
Kön (1= man, 0= kvinna)	0,705 (0,185)	1,074 (0,143)
Utbildningsår (1=22 år eller äldre, 0= upp till 21 år)	0,849 (0,212)	0,914 (0,156)
Ålder (15 år och upp)	0,999 (0,006)	1,008 (0,004)
Nergelkerke R Square	0,055	0,041
N	1016	1054

Tabellkommentarer: Logistisk regressionsanalys av variablerna i undersökningen
Signifikansnivåerna: $p < 0,05 = *$, $p < 0,01 = **$, $p < 0,001 = ***$

Koefficienternas standardfel, SE, i parentes

Källa: European Commission, Brussels (2022). Eurobarometer 93.1 (2020). *GESIS, Cologne. ZA7649 Data file Version 2.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.13866>

Det första måttet som vi undersöker i tabell 3 är Nergelkerke R Square som för Sverige är 0,041 och för Grekland är 0,055. Eftersom värdena är låga innebär det att det finns flertalet andra faktorer som denna modell inte tar upp som förklarar variansen i den beroende variabeln. Enligt Sundell (2011) går det inte att anta att procenttalet som Nergelkerke R Square visar är den totala andelen förklarad varians utan det är mer komplext, speciellt då värdet jämförs över två modeller. Men värdet kan fortsatt indikera på de oberoende variabelernas förklaringsvärde.

Vi kollar därefter på varje oberoende variabel och vad oddskvoten visar för Grekland och Sverige. Den oberoende variabeln *politisk tillhörighet i mitten* har en oddskvot på 1,343 i Grekland och 1,419 i Sverige. Sverige är statistiskt signifikant men inte Grekland vilket innebär att för Grekland kan jag inte uttala mig om något statistiskt samband och jag kommer därav inte kommentera oddsen. Riktningen för Sverige har ett värde över 1 vilket innebär att politisk tillhörighet i mitten har en positiv påverkan på den gemensam försvar- och säkerhetspolitiken. Konkret innebär det att individer som tillhör den politiska mitten uppvisar en mer positiv bild av GSFP än resterande svarsalternativ, alltså vänster och högerkanten. I Sverige ökar oddsen med 1,419, vilket innebär om individer tillhör det politiska spektrumets mitten ökar oddsen att vara positiva till GSFP med 41,9 %.

För nästa oberoende variabel *nationell tillhörighet* ser vi att oddskvoten för Grekland är 0,922 och för Sverige 1,028. Grekland uppvisar ett värde under 1 vilket visar på ett negativt samband mellan nationell tillhörighet och en gemensam försvars- och säkerhetspolitik, jämfört med Sverige som uppvisar ett resultat över 1. Däremot är inget av länderna signifikanta vilket innebär att det inte går att avgöra utifrån resultatet om det finns en effekt eller inte. Oddskvoten för variabeln *europaisk tillhörighet* har värdena 1,479 för Grekland och 1,471 för Sverige. Enbart Sveriges samband är signifikant vilket innebär att i Sverige ökar oddsen att individer är positiva till GSFP med 47,1% om de även har en stark känsla av europeisk tillhörighet.

För kunskapsvariabeln som mäts via *individens egenskattade kunskapsnivå om EU som institution* kan vi se att oddskvoten i Grekland landar på 1,547 och i Sverige 1,509. Båda resultaten är signifikanta vilket innebär att för Grekland ökar oddsen att individer har positiva

attityder till GSFP om de dessutom har högre kunskap om EU med 54,7%. Samma resonemang gäller för Sverige men med ett odds på 50,9%. För den sista oberoende variabeln som mäter *individens tillit till den nationella militären* ser vi följande oddskvoter: Grekland har ett värde på 2,563 och Sverige 1,347. Värdet är enbart signifikant för Grekland, där vi ser att oddsen att individer har positiva attityder till GSFP ökar med 156,3% om medborgarna även har hög kunskap om EU som institution.

Efter vi har tolkat de oberoende variabelernas oddskvot undersöker vi kontrollvariablernas resultat i den logistiska regressionsanalysen. För variabeln *kön* ser vi att Grekland uppvisar ett värde under 1 på 0,705 till skillnad från Sverige som uppvisar ett värde över 1 på 1,074. Inget resultat är signifikant vilket gör att jag inte kommer kommentera resultatet. För den andra kontrollvariabeln *utbildningsnivå* ser vi följande oddskvoter: 0,849 för Grekland och 0,914 för Sverige. Inget resultat var signifikant. För den sista kontrollvariabeln *ålder* har Grekland en oddskvot på 0,999 och Sverige 1,008. Kontrollvariabeln uppvisar samma resultat som ovan kontrollvariabler, nämligen att varken Grekland eller Sverige är signifikanta.

6.2 Hypoteser som antas och förkastas

Samtliga hypoteser kommer diskuteras för att antingen förkastas eller antas utifrån resultatet i tabell 3. Hypotes 1 handlar om ideologins betydelse i Grekland och Sverige. För den politiska mitten är båda resultaten positiva men enbart signifikant i Sverige. Det innebär att resultatet stödjer min hypotes om att faktorn ideologi har en mer positiv påverkan på attityder till GSFP i Sverige än i Grekland.

Hypotes 2 berör skillnaden mellan Grekland och Sverige för individer med stark känsla av nationell identitet. Resultatet visar på att Grekland uppvisar ett negativt samband medan Sverige ett positivt, vilket är tvärtemot vad hypotesen påstår. Oavsett resultatet är värdena inte signifikanta och vi får därav förkasta denna hypotes.

Hypotes 3 menar på att individer i Grekland med stark europeisk identitet är mer positiva till GSFP än i Sverige. Resultatet är positivt i både Grekland och Sverige men enbart signifikant i Sverige vilket gör att vi får förkasta hypotesen.

Hypotes 4 pekar på att individer med hög kunskapsnivå om EU är mer positiva i Grekland än i Sverige. Resultatet är signifikant i båda länderna på samma signifikansnivå men i Grekland är oddsen marginellt högre än i Sverige. Det gör att vi kan anta hypotesen, men med viss försiktighet.

Hypotes 5 visar på att individer i Grekland som litar på militären är mer positiva till GSFP än i Sverige. Resultatet visar på att i Grekland är signifikansen på högsta nivån jämfört med Sveriges där resultatet inte är signifikant. Det innebär att oddsen är 1,216 högre i Grekland än i Sverige och vi kan därav anta hypotesen.

Vi ser även att ingen av de valda kontrollvariablerna har statistisk signifikans för vår beroende variabel. Det tyder på att kontrollvariablerna inte har betydelse för GSFP.

Tabell 4: Presentation av samtliga hypoteser utifrån vilka som antas och förkastas

Hypotes	Antas	Förkastas
1	x	
2		x
3		x
4	x	
5	x	

Vi kan se att tre hypoteser antas och två förkastas. Att hypoteser förkastas betyder inte att resultatet är ett misslyckande, snarare visar det på att sambandet som tagits fram med utgångspunkt i tidigare forskning inte stämde. Det är i mitt fall lika intressant som för en hypotes som antas då det visar på att ytterligare forskning krävs för att säkerställa hur det egentliga sambandet ser ut. Vi ser även att en del faktorer saknar statistisk signifikans, även här krävs vidare forskning för att säkerställa om avsaknaden av signifikans beror på att sambandet inte finns, om det beror på att urvalet respondenter är för litet eller om min operationalisering påverkade.

7. Slutsatser

Den logistiska regressionsanalysen i min undersökning har identifierat en del förklaringar till attityder för GSFP i Grekland och Sverige. Däremot kan vi se att det verkar finnas ett antal oberoende variabler som har förklaringsvärde till attityder för GSFP som denna undersökning inte diskuterar. Vi kan även se att skillnaden mellan länderna Grekland och Sverige är stor. Jämför vi länderna är majoriteten av de undersökta variablerna inte signifikanta, vilket är ett någorlunda överraskande resultat då variablerna grundar sig i tidigare forskning. Eftersom skillnaden mellan länderna är tydlig visar det på problematiken att behandla EU som ett homogent område vid diskussion kring attityder till GSFP. Resultatet visar därav på vikten av att framtida forskning fokuserar på att jämföra länderna i EU och inte se EU som en homogen grupp inom området säkerhetspolitik. Min studie visar på att eftersom resultatet för Grekland och Sverige skiljer spelar kontexten roll för bildandet av attityder till GSFP på individnivå. Det är den säkerhetspolitiska strategin och den säkerhetspolitiska situationen som skiljer länderna åt. Resultatet av min studie stödjer därav Curtis & Nielsen (2020) slutsatser om att det är viktigt att beakta alla dimensioner för att förklara attityder till GSFP. Däremot visar min studie inte på i vilken utsträckning som kontexten spelar vilket vidare forskning kan undersöka närmare.

Hypoteserna som studien har undersökt visar på att tre kunde antas medan två förkastades. Den första hypotesen behandlade ideologi utifrån att mäta politisk tillhörighet till mitten som antas vara de partier som stödjer GSFP mest. Vi kunde se att det fanns ett statistiskt samband i Sverige men inte i Grekland vilket stödjer Nincic & Ramos (2010) resonemang att ideologi kommer få mindre betydelse i ett land som är utsatta för externa hot (ibid., s.122). Det innebär att min studie visar på att kontexten spelar roll för ideologins påverkan på attityder till GSFP. Andra hypotesen behandlade nationell identitet vilket varken var signifikant i Sverige eller Grekland. Genom att spekulera i varför resultatet uppvisade en skillnad mellan Grekland och Sverige kom jag fram till en möjlig förklaring. Som Hobolt och de Vries (2016) förklarar tenderar individer som har en stark nationell identitet vara negativa till EU då tanken är att vi tar hand om oss själva (ibid., s.421). Eftersom Grekland upplever hot från omvärlden men inte fått hjälp från alliansen Nato hade en förklaring kunnat vara att de upplever att de klara sig själva. En annan förklaring skulle kunna vara att nationell identitet har mindre betydelse vid omvärldshot då

fokus är att hantera hotet. Det är dock enbart spekulationer och behöver forskas vidare kring för att kunna svara på.

Hypotes tre handlade om den europeiska identiteten där resultatet var förvånande då Grekland inte var signifikant, vilket vidare forskning kan behöva undersöka vidare. Eftersom sambandet hade en oddskvot i Grekland på 1,479 kan det vara intressant att undersöka europeisk identitet på en större grupp respondenter alternativt via en annan kodning än hur jag kodade variabeln. Jag undersökte enbart individer som hade svarat att det var väldigt fästa vilken kan vara en möjlig orsak till att resultatet inte var signifikant.

Hypotes 4 var den enda variabeln som var signifikant i båda länderna med en marginellt högre oddskvot i Grekland än Sverige. Resonemanget som Schilde m.fl. (2019) presenterar kan därav antas stämma då författarna menar på att attityder till GSFP orsakas av kunskap, men även att attityder kan vara mindre stödjande om ämnet ligger långt ifrån individens dagliga liv (ibid.). Det stödjer resultatet att det finns en skillnad mellan Grekland och Sverige. Däremot är det viktigt att poängtera att det är en egenskattad kunskap vilket inte behöver vara trovärdigt. För den sista hypotesen om tillit till nationell militär kan resonemanget som Schoen (2008) lyfter om utilitarism metoden antas stämma (ibid., s.8). Om individer känner ett ökat behov av ett gemensamt försvar antas attityderna öka för GSFP. Graf (2020, s.65–66) visar även på att vid upplevda omvärldshot kommer stödet för en gemensam försvarspolitik öka vilket kan förklara resultatet i min studie.

Det är väsentligt att fundera kritiskt över arbetet för att se hur valen och begränsningarna jag gjort påverkat resultatet. Vad som begränsar undersökningen är dels tillgängligheten av data samt att jag är begränsad till frågorna som finns i Eurobarometern. Genom att få tillgång till nyare data hade analysen kunnat visa på eventuella skillnader mellan länderna i det säkerhetspolitiska läget vi befinner oss i dagsläget. Att Sverige har ansökt om Nato-medlemskap kan möjligtvis förändra medborgares attityder till GSFP vilket jag tror det kommer göra. Genom att spekulera tror jag att Sverige kommer uppvisa mer positiva attityder till GSFP eftersom Sverige känner ett behov av ett gemensamt försvar och då hoten i Sveriges närområde ökar i och med Rysslands aggression. Frågorna i Eurobarometern begränsar vad jag kan undersöka då alla frågor inte finns med, exempelvis kunskap om specifik GSFP vilket hade

varit intressant att analysera. En annan begränsning jag gjorde var även att enbart undersöka skillnaden mellan Grekland och Sverige. Det hade varit intressant att jämföra mot hela EU genom en flernivåanalys för att se om resultatet hade varit annorlunda jämfört med länderna eller inte.

Mitt bidrag till forskningen har dels belyst problematiken att undersöka attityder till EU som ett homogent område. Min studie belyser även vikten av att forska vidare kring ämnet dels på grund av att tidigare forskning inte räckte till då hypoteser förkastades men även då resultatet uppvisade en brist i och med att flertalet resultat inte var signifikanta. Vi lever i en tid där säkerhetsläget i världen ständigt förändras samt att vi i nutid har krig i Europa vilket visar på vikten GSFP har. För att politikområdet ska fortsätta erhålla legitimitet är det väsentligt att förstår hur attityder utformas inom GSFP hos individer men även hur attityderna kan skilja mellan olika länder i EU. Attityder är ett komplext område vilket visar på vikten av fortsatt forskning för att kunna förstå komplexiteten och styra GSFP åt en riktning som medborgarna i EU håller med om.

Referenser

Alberque, William., & Schreer, Benjamin. (2022). Finland, Sweden and NATO Membership. *Survival*, 64(3), 67–72. <https://doi.org/10.1080/00396338.2022.2078046>

Bechev, Dimitar. (2022). A rival or an awkward partner? Turkey's relationship with the West in the Balkans. *Southeast European and Black Sea Studies*, 22(1), 11–24. <https://doi.org/10.1080/14683857.2021.2024988>

Berndtsson, Joakim., Dandeker, Christopher., & Ydén, Karl. (2015). Swedish and British Public Opinion of the Armed Forces after a Decade of War. *Armed Forces & Society*, 41(2), 307–328. <https://doi.org/10.1177/0095327X13516616>

Beyer, Jessica L., & Hofmann, Stephanie C. (2011). Varieties of neutrality: Norm revision and decline. *Cooperation and Conflict*, 46(3), 285–311. <https://doi.org/10.1177/0010836711416956>

Boomgaarden, Hajo G., Schuck, Andreas R. T., Elenbaas, Matthijs., & de Vreese, Claes H. (2011). Mapping EU attitudes: Conceptual and empirical dimensions of Euroscepticism and EU support. *European Union Politics*, 12(2), 241–266. <https://doi.org/10.1177/1465116510395411>

Brinegar, Adam P., & Jolly, Seth K. (2005). Location, Location, Location: National Contextual Factors and Public Support for European Integration. *European Union Politics*, 6(2), 155–180. <https://doi.org/10.1177/1465116505051981>

Bruter, Michael. (2003). Winning Hearts and Minds for Europe: The Impact of News and Symbols on Civic and Cultural European Identity. *Comparative political studies*, 36(10), 1148–1179. <https://doi.org/10.1177/0010414003257609>

Carrubba, Clifford J., & Singh, Anand. (2004). A Decision Theoretic Model of Public Opinion: Guns, Butter, and European Common Defense. *American Journal of Political Science*, 48(2), 218–231. <https://doi.org/10.2307/1519879>

Curtis, K. Amber., & Nielsen, Julie Hassing. (2020). Personality's cross-national impact across EU attitude dimensions. *Research & Politics*, 7(4), 205316802097281. <https://doi.org/10.1177/2053168020972812>

Devine, Karen. (2011). *Neutrality and the development of the European Union's common security and defence policy: Compatible or competing?* 334–369. [https://doi.org/DOI: 10.1177/0010836711416958](https://doi.org/DOI:10.1177/0010836711416958)

Ds 2022:7. *Ett försämrat säkerhetspolitisk läge- konsekvenser för Sverige.* https://www.regeringen.se/49a4b7/contentassets/b33a04c7ad954881ad6a571dc8553dbe/ett-forsamrat-sakerhetspolitiskt-lage---konsekvenser-for-sverige_webb.pdf

Europaparlamentet. (2021). *Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.* Hämtad 2022-11-20 från <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/158/utrikespolitiken-mal-instrument-och-resultat>

European Commission, Brussels (2022). Eurobarometer 93.1 (2020). *GESIS, Cologne. ZA7649 Data file Version 2.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.13866>.

- Europeiska rådet. (2022). *Turkiet*. Hämtad 2022-12-14 från <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/enlargement/turkey/>
- European Union. (u/å). *Eurobarometern*. Hämtad 2022-11-13 från <https://europa.eu/eurobarometer/>
- Foi. (2021). *Ökad spänning i östra Medelhavet*. Hämtad 2022-12-14 från <https://www.foi.se/nyheter-och-press/nyheter/2021-01-25-okad-spanning-i-ostra-medelhavet.html>
- Garb, Maja., & Malešič, Marjan. (2016). The causes of trust and distrust in the military. *Defense & Security Analysis*, 32(1), 64–78. <https://doi.org/10.1080/14751798.2015.1130316>
- Gehring, Kai. (2022). Can External Threats Foster a European Union Identity? Evidence from Russia's Invasion of Ukraine. *The Economic Journal*, 132(644), 1489–1516. <https://doi.org/10.1093/ej/ueab088>
- Graf, Timo Alexander. (2020). Unity in the face of threat? Exploring the empirical relationship between strategic threat perceptions and public support for a common European army in Germany. *European Security*, 29(1), 55–73. <https://doi.org/10.1080/09662839.2019.1704267>
- Gravelle, Timothy B., Reifler, Jason., & Scotto, Thomas J. (2017). The structure of foreign policy attitudes in transatlantic perspective: Comparing the United States, United Kingdom, France and Germany. *European Journal of Political Research*, 56(4), 757–776. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12197>
- Haesebrouck, Tim., & Mello, Patrick A. (2020). Patterns of Political Ideology and Security Policy. *Foreign Policy Analysis*, 16(4), 565–586. <https://doi.org/10.1093/fpa/oraa006>
- Hewstone, Miles., & Stroebe, Wolfgang. (2020). *An introduction to social psychology* (7th ed.). Blackwell publishing
- Hobolt, Sara B., & de Vries, Catherine E. (2016). Public Support for European Integration. *Annual Review of Political Science*, 19(1), 413–432. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-042214-044157>
- Hooghe, Liesbet., Marks, Gary., & Wilson, Carole J. (2002). Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration? *Comparative Political Studies*, 35(8), 965–989. <https://doi.org/10.1177/001041402236310>
- Irondele, Bastien., Mérand, Frédéric., & Foucault, Martial. (2015). Public support for European defence: Does strategic culture matter? *European Journal of Political Research*, 54(2), 363–383. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12090>
- Johansson, Thomas., & Lalander, Philip. (2013). *Vardagslivets socialpsykologi*. Stockholm: Liber AB
- Kassimeris, Christos. (2008). From Commitment to Independence: Greek Foreign Policy and the Western Alliance. *Orbis*, 52(3), 494–508. <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2008.05.003>
- Kiratli, Osman Sabri. (2015). The role of identity in support for supranational integration in EU Foreign and Security Policies. *European Integration Onlinen Papers*, 2015–007, 1–37. <https://doi.org/10.1695/2015007>
- Maier, Michaela., Maier, Jürgen., Baumert, Anna., Jahn, Nico, Krause, Stefan., & Adam, Silke. (2015). Measuring citizens' implicit and explicit attitudes towards the European Union. *European Union Politics*, 16(3), 369–385. <https://doi.org/10.1177/1465116515577454>

Molnár, Anna., Takács, Lili., & Urbanovics, Anna. (2021). Strategic communication of EU CSDP missions – measuring the EU's external legitimacy. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 15(3), 319–334. <https://doi.org/10.1108/TG-11-2020-0314>

MSB. (2022). *Risker och hot*. Hämtad 2022-12-14 från <https://www.msb.se/sv/rad-till-privatpersoner/forbered-dig-for-kris/risker-och-hot/>

Nationalencyklopedin. (u/å). Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2022, 4 november från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gemensam-utrikes-och-sakerhetspolitik>

Nincic, Miroslav., & Ramos, Jennifer M. (2010). Ideological structure and foreign policy preferences. *Journal of Political Ideologies*, 15(2), 119–141. <https://doi.org/10.1080/13569317.2010.482368>

Nissen, Sylke. (2014). The Eurobarometer and the process of European integration: Methodological foundations and weaknesses of the largest European survey. *Quality & Quantity*, 48(2), 713–727. <https://doi.org/10.1007/s11135-012-9797-x>

Otjes, Simon., van der Veer, Harmen., & Wagner, Wolfgang. (2022). Party ideologies and European foreign policy. Examining the transnational foreign policy space. *Journal of European Public Policy*, 1–27. <https://doi.org/10.1080/13501763.2022.2096103>

Paphitis, Nicholas. (2022, 7 September). Greece warns allies of Turkey conflict danger amid tension. *AP News*. https://apnews.com/article/nato-middle-east-greece-turkey-united-nations-21f9d8bf17c349ff7905acf2bba5db60?utm_campaign=TrueAnthem&utm_medium=AP&utm_source=Twitter

Schilde, Kaija E., Anderson, Stephanie B., & Garner, Andrew D. (2019). A more martial Europe? Public opinion, permissive consensus, and EU defence policy. *European Security*, 28(2), 153–172. <https://doi.org/10.1080/09662839.2019.1617275>

Schoen, Harald. (2008). Identity, Instrumental Self-Interest and Institutional Evaluations: Explaining Public Opinion on Common European Policies in Foreign Affairs and Defence. *European Union Politics*, 9(1), 5–29. <https://doi.org/10.1177/1465116507085955>

Statistikhjälpen. (u/åa). *Logistisk regressionsanalys*. Hämtad 2022-11-27 från https://www.stathelp.se/sv/regression_logistic_sv.html

Statistikhjälpen. (u/åb). *Tolka output från regressionsanalys*. Hämtad 2022-12-08 från https://www.stathelp.se/sv/regoutput_sv.html

Sundell, Anders. (2010). *Guide: regressionsanalys med dummyvariabler*. Hämtad 2022-11-29 från <https://spssakuten.com/2010/05/11/guide-regressionsanalys-med-dummyvariabler/?fbclid=IwAR0SfYM8wGc3NZlgr8nD8Ci9ESHQ1-rgnGNk6uRXAhdHNjBCvOtkVtnF8s>

Sundell, Anders. (2011). *Guide: Logistisk regression*. Hämtad 2022-11-27 från <https://spssakuten.com/2011/10/01/guide-logistisk-regression/>

Sundell, Anders. (2012a). *Guide: kontrollvariabler i regressionsanalys*. Hämtad 2022-11-29 från <https://spssakuten.com/2012/05/11/guide-kontrollvariabler-i-regressionsanalys/>

Sundell, Anders. (2012b). *Guide: Signifikans och one sample t-test*. Hämtad 2022-12-08 från <https://spssakuten.com/2012/10/31/guide-signifikans-och-one-sample-t-test/>

Sundell, Anders. (2012c). *Guide: Fernivåregressionsanalys del 1*. Hämtad 2022-12-08 från <https://spssakuten.com/2012/05/17/guide-flernivaregressionsanalys-del-1/>

Ui. (2022). *Turkiet- Utrikespolitik och försvar*. Hämtad 2022-12-15 från <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/turkiet/utrikespolitik-och-forsvar/>

Vliegthart, Rens., Schuck, Andreas R. T., Boomgaarden, Hajo G., & De Vreese, Claes H. (2008). News Coverage and Support for European Integration, 1990-2006. *International Journal of Public Opinion Research*, 20(4), 415–439. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edn044>

Wagner, Wolfgang., Herranz-Surrallés, Anna., Kaarbo, Juliet., & Ostermann, Falk. (2017). The party politics of legislative–executive relations in security and defence policy. *West European Politics*, 40(1), 20–41. <https://doi.org/10.1080/01402382.2016.1240413>

Wagner, Wolfgang., Herranz-Surrallés, Anna., Kaarbo, Juliet., & Ostermann, Falk. (2018). Party politics at the water's edge: Contestation of military operations in Europe. *European Political Science Review*, 10(4), 537–563. <https://doi.org/10.1017/S1755773918000097>

Bilagor

Variabellista

Variabel i uppsats	Variabel i Eurobarometer 93.1 2020	Fråga
En gemensam försvar- och säkerhetspolitik för EU:s medlemsstater (1=för, 0=emot)	qb5_2	Vad är din uppfattning om följande påstående: "En gemensam försvar- och säkerhetspolitik för EU:s medlemsstater"
Politisk tillhörighet i mitten (1=mitten, 0=vänster och högerkant)	d1	När det gäller politik brukar man tala om "vänster" och "höger". Var skulle du själv placera dig på den här skalan?
Nationell tillhörighet (1=väldigt fäst, 0=ganska fäst– inte alls fäst)	qc1a_2	Hur fäst är du vid...?- hemlandet
Europeisk tillhörighet (1=väldigt fäst, 0=ganska fäst–inte alls fäst)	qc1a_4	Hur fäst är du vid...?- Europa
Kunskap om EU som institution (1=instämmer helt, 0=tenderar att instämma–instämmer inte)	qa13_1	Jag förstår hur EU fungerar
Tillit till nationell militär (1=benägen att lita på, 0=benägen att inte lita på)	qa6a_5	För var och en av följande institutioner, tala om för mig om du är benägen att lita på den eller inte benägen att lita på den...?- försvaret
Kön (1=man, 0=kvinn)	d10	Kön
Utbildningsår (1=22 år och äldre, 0=upp till 21 år)	d8r1	Hur gammal var du när du slutade studera på heltid?
Ålder (15 år och upp)	d11	Hur gammal är du?

Källa: European Commission, Brussels (2022). Eurobarometer 93.1 (2020). *GESIS, Cologne. ZA7649 Data file Version 2.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.13866>